
**KOULUKIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY IITTALAN
YHTENÄISKOULUSSA**

Hämeen ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Hoitotyön koulutus

Hämeenlinna, kevät 2016

Katri Humppi

Moona Pahkin

HÄMEENLINNA
Hoitotyön koulutus
Terveystenhoitaja

Tekijät	Katri Humppi ja Moona Pahkin	Vuosi 2016
Työn nimi	Koulukiusaamisen ennaltaehkäisy Iittalan yhtenäiskoulussa	

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on käsitellyt lasten ja nuorten keskuudessa tapahtuvaa koulukiusaamista. Idea työn tekemiseen tuli toimeksiantajalta Iittalan yhtenäiskoululta. Työn yhteistyökumppani Iittalan yhtenäiskoulu on vuosiluokkien 1.–9. yhtenäinen peruskoulu. Työ täydentää aiempaa ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena. Työn tarkoituksena oli ennaltaehkäistä kiusaamista Iittalan yhtenäiskoulussa ja puuttua siihen yhteisen ryhmätoiminnan kautta. Tavoitteena oli vähentää koulukiusaamista Iittalan yhtenäiskoulussa ja saada kuudesluokkalaiset oppilaat miettimään aihetta. Tavoitteena oli myös kehittää ohjaustaitoja kiusaamisen estäjinä terveydenhoitajan työssä ja kehittää taitoja toimia nuorten kanssa. Koulukiusaamisen mahdollinen vähentyminen tapahtui näytelmien tuottamisen ja oppilaiden oman pohdinnan kautta.

Kuudesluokkalaisille toteutettiin noin kaksi tuntia kestänyt näytelmä–työpajan Iittalan yhtenäiskoulussa. Nuorten kanssa keskusteltiin koulukiusaamisesta näytelmien pohjalta. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin havainnointia ja lisäksi kerättiin oppilailta palautetta palautelomakkeiden avulla.

Oppilailta kerätyn palautteen mukaan näytelmät olivat mukava oppimiskokemus. Nuoret oppivat näytelmien avulla, kuinka voivat itse puuttua koulukiusaamiseen. Näytelmien tekeminen ja niistä keskusteleminen sai oppilaat pohtimaan, millaisia seurauksia kiusaamisella voi olla.

Teoriaosuudessa käsiteltiin koulukiusaamisen tyyppejä, vaikutuksia, ennaltaehkäisyä ja kiusaamiseen puuttumista sekä lisäksi kiusaamiseen liittyvää lainsäädäntöä.

Avainsanat Koulukiusaaminen, koulukiusaamisen ennaltaehkäisy, kiusaamiseen puuttuminen

Sivut 15 s. + liitteet 1 s.

Authors Katri Humpi and Moona Pahkin **Year** 2016

Subject of Bachelor's thesis Prevention of Bullying in Iittala Comprehensive School

ABSTRACT

The Bachelor's thesis deals with bullying at school among children and youth. The idea for the topic came from commissioner Iittala comprehensive school. Iittala comprehensive school has classes from 1 to 9. This thesis complements a thesis of university of applied sciences which was made earlier.

The thesis was a practice based thesis. The purpose of the thesis was to prevent bullying in Iittala comprehensive school and intervene it by common group activities. The goal was to reduce bullying in Iittala comprehensive school and to make students think about the subject. The goal was also to develop skills of guidance as a public health nurse for avoiding bullying at school. The reducing of bullying happened by producing dramas and by the students' own reflection if possible.

A Two-hour long drama workshop was implemented for the sixth class students in Iittala comprehensive school. After the workshop there was a discussion session about bullying at school with the students. The data collecting method was observation and collecting feedback from the students with surveys.

The students' feedback showed that the workshop was a comfortable learning experience. The students learned how to intervene in bullying themselves. The workshop and the discussion session made the students think about what results bullying might have.

The theory part deals with different types of bullying, the results of bullying, the prevention and intervention of bullying at school and also the legislation that defines bullying at school.

Keywords Bullying at school, prevention of bullying, intervention in bullying

Pages 15 p. + appendices 1 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	KOULUKIUSAAMINEN ILMIÖNÄ.....	2
2.1	Kiusaamisen tyypit.....	2
2.2	Kiusaamisen vaikutukset.....	3
2.3	Koulukiusaamisen ennaltaehkäisy ja koulukiusaamiseen puuttuminen.....	3
2.4	Kiusaaminen lainsäädännössä.....	4
3	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE.....	5
4	NÄYTELMÄ-TYÖPAJAN JÄRJESTÄMINEN KUODESLUOKKALAISILLE KOULUKIUSAAMISESTA.....	5
4.1	Toiminnallinen opinnäytetyö ja havainnointi tiedonkeruumenetelmänä.....	5
4.2	Näytelmien tekeminen ja keskusteleminen kiusaamisesta.....	6
4.3	Näytelmät ja keskusteluaiheet.....	7
5	OPINNÄYTETYÖRAPORTTI.....	10
5.1	Näytelmätyöpajan toteutus.....	10
5.2	Millaisia ajatuksia kiusaaminen herätti oppilaissa?.....	10
5.3	Työpajan onnistumiset ja parannusehdotukset.....	11
5.4	Oppilailta ja opettajalta saatu palaute työpajasta.....	12
5.5	Aikataulu.....	12
6	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	12
7	POHDINTA.....	14
7.1	Opinnäytetyöprosessin pohdinta ja oppimiskokemukset.....	14
7.2	Ammatillinen edistyminen.....	14
	LÄHTEET.....	15
Liite 1	Palautelomake	

1 JOHDANTO

Kiusaaminen on yleinen ongelma kouluissa ja edelleen ajankohtainen ilmiö. Koulukiusaaminen on ollut mediassa toistuvasti esillä, mikä on osaltaan vaikuttanut siihen, että koulukiusaamiseen ja siihen puuttumiseen on alettu kiinnittää enemmän huomiota. Terveystieteiden opintoihimme kuuluu opinnäytetyön lisäksi kehittämistehtävä. Päätimme omalla kehittämistehtävänä järjestää koulukiusaamisen ehkäisyyn liittyvää toimintaa. Työmme täydentää aiempaa ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä.

Työmme tarkoituksena on ennaltaehkäistä kiusaamista Iittalan yhtenäiskoulussa ja puuttua siihen ryhmätoiminnan kautta. Haluamme lisätä oppilaiden tietoisuutta kiusaamisesta ja tuoda heille kiusaamista ilmiönä näkyvämmäksi. Työmme tavoitteena on vähentää koulukiusaamista Iittalan yhtenäiskoulussa ja saada kuudesluokkalaiset oppilaat miettimään aihetta.

Koulukiusaaminen aiheena kiinnosti meitä kumpaakin. Tulevina terveystieteiden opintajoina tulemme kohtaamaan kiusaamista monilla eri opiskelu- ja työelämän sektoreilla. Tavoitteenamme on kehittää omia ohjaustaitojamme kiusaamisen ennaltaehkäisijöinä työssämme terveystieteiden opintajoina sekä kehittää omia taitojamme toimia nuorten kanssa.

Toimeksiantajamme on Iittalan yhtenäiskoulu, joka on vuosiluokkien 1.–9. yhtenäinen peruskoulu. Oppilaita koulussa on 365. Toiminta-ajatuksena koululla on "ilolla yhdessä kasvaen - yhdessä täysin sydämin". Koulun tavoitteena on hyvinvoiva lapsi ja nuori. Iittalan yhtenäiskoulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen sekä lasten ja nuorten palvelujen kanssa. Toimintaa toteutetaan myönteisyyden ja asiakaslähtöisyyden hengessä, lapsiystävällisesti.

2 KOULUKIUSAAMINEN ILMIÖNÄ

Seuraavissa alaluvuissa käymme läpi kiusaamisen erilaisia tyyppisiä, kiusaamisen vaikutuksia, koulukiusaamisen ennaltaehkäisyä ja kiusaamiseen puuttumisen mahdollisuuksia sekä kiusaamiseen liittyvää lainsäädäntöä.

2.1 Kiusaamisen tyypit

Erilaisia kiusaamisen tyyppisiä tai alalajeja ovat sanallinen kiusaaminen, äkillinen fyysinen päälle käyminen, eristäminen ja syrjittäminen, suhdekriisi, prosessikiusaaminen, häirintä, ärsytyksestä johtuva kiusaaminen sekä saipaus eli sähköinen kiusaaminen. Kiusaaminen voidaan jaotella myöskin suoraan ja epäsuoraan kiusaamiseen. Suora kiusaaminen tapahtuu niin, että kiusaaja kohdistaa negatiiviset tekonsa suoraan kiusaajalle esimerkiksi haukkumalla tätä tai käyttämällä fyysisistä väkivaltaa kiusatun kohtaan. Esimerkkejä epäsuorasta kiusaamisesta ovat muun muassa juorujen levittäminen, selän takana pahan puhuminen ja eristäminen ryhmästä. (Hamarus 2008, 45–74.)

Sanallisella kiusaamisella tarkoitetaan sanojen kautta toiselle oppilaalle aiheutettua pahaa mieltä. Sanallinen kiusaaminen voi olla nimittelyä, haukkumista, ivaamista, uhkailua, pilkkaamista tai halventavaa tapaa puhua toisesta. Sanallinen kiusaaminen voi kehittyä kiusaamisen prosessiksi, jossa haukkumiseen käytetyt ilmaisut kovenevat ja samalla kiusaamiseen alkaa liittyä myös väkivaltaa. (Hamarus 2008, 46–47.)

Äkillisellä fyysisellä päälle käymisellä tarkoitetaan hakkaamista, lyömistä, potkimista, tönimistä tai muuta vastaavaa fyysisesti vahingoittavaa toimintaa. Eristäminen ja syrjittäminen taas voivat aiheuttaa syrjityn oppilaan eristämisen koko yhteisöstä. Syrjityn oppilaan erottuminen jollain tavalla luokassa vallitsevasta kulttuurista. (Hamarus 2008, 47, 49, 53.)

Prosessikiusaaminen alkaa vähitellen ja kehittyy prosessimaisesti ottaen yhä vakavampia kiusaamisen muotoja. Kiusaamisprosessi tarvitsee jatkuvasti uutta potkua pysyäkseen käynnissä. Kiusaaja pyrkiikin ryhmänsä kanssa huolehtimaan kiusaamisen ylläpitämisestä ja siitä, että heillä on hauskaa. Juuri hauskuuden nojalla koko luokka voi osallistua kiusaamiseen, koska hauskuus ikään kuin oikeuttaa toiminnan. Hauskanpitoa ei mielletä kiusaamiseksi ja vakavaksi asiaksi. Luokan jäsenet huomaavat mahdollisesti vasta jälkikäteen olleensa mukana kiusaamisessa. (Hamarus 2008, 56, 61.)

Suhdekriisi on kiusaamisen muoto, jonka lähtökohtana on ollut kiusaajan ja kiusatun välinen ystävyys. Heidän välilleen on kuitenkin muodostunut kriisi, johon voi liittyä myös kolmas henkilö, joka on aiheuttanut kriisin. Ärsytyksestä johtuvaa kiusaamista taas on kiusaaminen, jossa vastuun sanotaan olevan kiusatulla. Tällöin kiusatun ei tyydy hänelle määritellyyn eristettyyn rooliin vaan pyrkii mukaan ryhmän toimintaan. Kiusatun voi pyrkiä saamaan valtaa rikkomalla ryhmän normeja, mikä ärsyttää ryhmän muita jäseniä. (Hamarus 2008, 65–68.)

Häirinnällä tarkoitetaan sukupuolisuuteen liittyvää ei-toivottua ja yksipuolista fyysistä tai sanallista lähestymistä. Esimerkkejä sukupuolisesta häirinnästä ovat nimittelyt, vihjailevat eleet, ilmeet ja viestit sekä rintojen, reisien tai pakaroiden koskettelu. Saippaus eli sähköinen kiusaaminen taas on netissä ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa kiusaamista, joka on yleistynyt sähköisten viestimien käytön lisääntyessä. Netissä kiusaaminen voi olla helppoa, koska siellä voi esiintyä nimettömänä eivätkä aikuiset ole valvomassa ja yleisö netissä on virtuaalinen ja suurelta osin tuntematon. (Hamarus 2008, 70.)

2.2 Kiusaamisen vaikutukset

Kiusaamisella on sekä yhteisöllisiä että yksilöllisiä vaikutuksia. Kiusaaminen vaikuttaa oppilaskulttuuriin, koska kiusaamisen syiksi nimetyt yksilön ominaisuudet muodostuvat ominaisuuksiksi, joita koko yhteisö alkaa välttää. Opiskeluympäristön turvattomuus vaikuttaa tietysti myös oppimiseen ja kouluviihtyvyyteen. Yksittäiset oppilaat eivät myöskään uskalla puuttua kiusaamiseen, koska voivat pelätä itse joutuvansa kiusatuiksi. Tähän vaikuttaa luokassa vallitseva pelon ilmapiiri. Aikuisen puuttuminen kiusaamiseen on tällöin helpotus oppilaille. Tilanteiden käsitteleminen tai käsittelemättä jättäminen muovaa myös nuorten kuvaa oikeudenmukaisuudesta. Kyse on siitä, millaisen esimerkin aikuiset antavat yhteisten pelisääntöjen noudattamisesta sekä demokratian ja eettisyyden toteutumisesta. Kiusaavan yhteisön yhteisöllisyys on rikkinäistä. Se perustuu vallan väärinkäyttämiseen. (Hamarus 2008, 75–78.)

Kiusaaminen vaikuttaa monin tavoin myös yksilön tasolla. Kiusaajalla, kiusatulla ja sivusta seuraajilla on kaikilla omat roolinsa, jotka ovat usein pysyviä. Kiusaaja mahdollisesti jatkaa kiusaamista seuraavassakin koulussa tai työpaikalla. Sivusta seuraajille jää kiusaamiseen puuttumattomuudesta syyllinen olo pitkälle aikuisuuteen. Kiusatun riski psyykkiseen oireiluun tai sairastumiseen on kasvanut; kiusaaminen voi vaikuttaa identiteettiin ja sitä kautta esimerkiksi ammatinvalintaan ja näin koko yksilön elämään. (Hamarus 2008, 78–79.)

2.3 Koulukiusaamisen ennaltaehkäisy ja koulukiusaamiseen puuttuminen

Koulukiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja siihen puuttumisessa tärkeässä asemassa on koulun asenne ja se puuttuuko koulu kiusaamiseen heti vai viiveellä. Kiusaajat saavat jatkaa toimintaansa, mikäli kiusaamiseen ei koulun taholta puututa ja samalla kiusaamiskierre pahentuu. Koulussa ja luokassa vallitseva tunneilmapiiri ja oppilaiden tunnetietoisuus toimivat myös hyvinä kiusaamisen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisijöinä. Tunneilmapiiri ei kuitenkaan synny itsestään vaan se on luotava. Opetussuunnitelman olisikin tärkeää sisältää tunnetaitoihin perehtymistä ja ryhmyttävää toimintaa. Tavoitteena on, että kun luokassa jokainen saa olla oma itsensä, suvaitsevainen asenne erilaisuutta kohtaan lisääntyy. (Holmberg-Kalenius, 2008, 162–165.)

Ensimmäinen kiusaamiseen puuttuva taho on yleensä opettaja. Eräs käytössä oleva ja toimivaksi todettu keino vähentää kiusaamista on, että opettaja ottaa välittömästi koulupsykologin tai kuraattorin mukaan selvittämään kiusaamistilannetta sen tultua ilmi. Koulupsykologin ja kuraattorin on tällöin oltava helposti tavoitettavissa ja heille tulee olla varattu aikaa koulukiusaamisen vähentämiseen. Pitkäkestoista kiusaamista ei pääse syntymään, jos tilanteisiin puututaan heti. (Holmberg-Kalenius 2008, 168.)

Tällä hetkellä opettajan mahdollisia keinoja koulukiusaamiseen puuttumiseen ja lopettamiseen ovat keskusteleminen kiusaajan kanssa, tunnilta poistaminen, jälki-istunto, varoituksen antaminen, määräaikainen ja tarvittaessa lopullinen erottaminen koulusta sekä kiusaajan siirtäminen toiseen kouluun. Erottamista käytetään lähinnä vain silloin, jos kiusaaminen on todella vakavaa tai kun kiusaava lapsi on lisäksi moniongelmainen. Puuttumis- ja rangaistuskäytännöt vaihtelevat kiusaamisen tyyppin mukaan. Kiusaamisen ollessa henkistä väkivaltaa on edes varoituksen antaminen harvinaista, kun taas fyysisenä väkivaltana ilmentyvän kiusaamisen lopettamiseksi voi kyseeseen tulla jopa erottaminen koulusta. (Holmberg-Kalenius 2008, 172–173.)

Koulukiusaamisen ennaltaehkäisyyn on olemassa monia keinoja. Marko Järvenoja (2012) on tehnyt opinnäytetyönään koulutuksen koulukiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi. Järvenoja on koonnut monipuolisen koulutuspaketin peruskoululaisille ja heidän vanhemmilleen. Koulutuspakettiin kuuluu teorian tiedon antamista, harjoituksia ja yleistä keskustelua. Oppilaiden vanhemmille on oma koulutusmateriaalinsa, jossa käsitellään samoja asioita kuin oppilaidenkin materiaalissa ja lisäksi vanhempien roolia kiusaamistapauksissa. (Järvenoja 2012, 25–26.)

Rauhamäki ja Shemeikka (2013) tekivät toiminnallisen tutkimuksen eräästä 7.-luokkalaisesta ryhmästä. He tapasivat kyseistä ryhmää säännöllisesti. Kiusaamisen vähentämiseksi oli käytössä erilaisia toiminnallisia menetelmiä. Oppilaiden mukaan tilanne oli toiminnan myötä parantunut, joskaan tulokset eivät näkyneet tutkimuksen tekijöille.

2.4 Kiusaaminen lainsäädännössä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perustuslain mukaan ketään ei saa kiduttaa tai kohdella ihmisarvoa loukkaavasti. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731, 2:7 §.) Lain edessä ihmiset ovat myös yhdenvertaisia riippumatta yksilön sukupuolesta, iästä, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731 2:6 §). Täytettyään 15 vuotta, on Suomen kansalainen rikosoikeudellisesti vastuussa teoistaan (Suomen rikoslaki, 19.12.1889/39 3:4 §). Näin ollen koulukiusaaminenkin voidaan luokitella lain mukaan rangaistavaksi teoksi. Koulukiusaaminen voi ilmetä rikoslaissakin mainittuina pahoinpitelynä, yksityiselämää loukkaavan tiedon jakamisena, kunnianloukkauksena, päkottamisena, näpistykseenä tai vahingontekona.

Kohlbergin moraalisen kehityksen mallin (1981) mukaan noin 12 vuoden ikäinen lapsi alkaa hahmottaa oikean ja väärän yhteisön näkökulmasta. Lapsen moraalikehitys muuntuu kolmen eri vaiheen kautta: esisovinnainen moraaliksi, sovinnainen moraaliksi ja periaatteellinen moraaliksi. Ensin kehittyy moraalinen käsitys yksilön näkökulmasta, sitten yhteisön ja noin murrosikäisenä moraalikäsitystä säätelevät sekä yksilön että yhteisön etu. 12-vuotias alkaa jo ymmärtämään yhteiskunnan lakien ja sääntöjen merkityksen ja hän pyrkii välttämään normien rikkomiseen liittyvää syyllisyyttä. (McLeod 2013.) Kuudesluokkalaiset kykenevät jo miettimään koulukiusaamisen vaikutuksia laajemmin kuin vain omasta näkökulmastaan. Heillä on jo kykyä ymmärtää, millaisia vaikutuksia kiusaamisella voi olla yksilölle ja luokkayhteisölle.

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Tutkimuksen tarkoituksena on ennaltaehkäistä kiusaamista Iittalan yhtenäiskoulussa ja puuttua siihen ryhmätoiminnan kautta.

Tutkimuksen tavoitteena on vähentää koulukiusaamista Iittalan yhtenäiskoulussa ja saada kuudesluokkalaiset oppilaat miettimään aihetta. Tavoitteena on myös kehittää omia ohjaustaitojamme kiusaamisen estäjinä työssämme terveydenhoitajina sekä kehittää omia taitojamme toimia nuorten kanssa.

4 NÄYTELMÄ-TYÖPAJAN JÄRJESTÄMINEN KUODESLUOKKALAISILLE KOULUKIUSAAMISESTA

Seuraavissa alaluvuissa käsittelemme toiminnallista opinnäytetyötä. Kerromme havainnoinnista tiedonkeruumenetelmänä ja palautelomakkeen käytöstä. Käymme läpi näytelmä-työpajan järjestämisen ja tekemisen. Esiittelemme näytelmät ja niihin muodostetut keskustelua tukevat kysymykset.

4.1 Toiminnallinen opinnäytetyö ja havainnointi tiedonkeruumenetelmänä

Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei välttämättä tarvitse käyttää tutkimuksellisia menetelmiä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä haastateltavilta saatavaa tietoa voidaan käyttää kuin lähdemateriaalia eli päättelyn ja argumentoinnin tukena sekä tuomaan teoreettista syvyyttä opinnäytetyössä käsiteltävään aiheeseen (Vilkkä & Airaksinen 2003, 56–58). Tutkimuksessamme emme käytä tiettyä tutkimuksellista menetelmää, kuten esimerkiksi laadullista tutkimusta. Oppilailta keräämäämme tietoa käytämme lähdemateriaalin tavoin päättelyn tukena.

Hoitotieteessä tutkimustietoa on perinteisesti tuotettu lähinnä kyselyin, haastatteluin ja havainnoinnein (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 53). Havainnoinnin etu tiedonkeruumenetelmänä on, että sen avulla voidaan saada suoraa ja välitöntä tietoa yksilöiden tai ryhmän käyttäytymisestä ja

toiminnasta. Havainnointi tapahtuu myös luonnollisessa ympäristössä, minkä voi lukea menetelmän eduksi, koska näin voidaan välttää tilanteen keinotekoisuus. Havainnointi sopii hyvin vuorovaikutuksen ja nopeasti muuttuvien tilanteiden tutkimiseen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 158, 208.)

Opinnäytetyömme havainnointikysymyksenä on: Millaisia ajatuksia kiusaaminen herätti oppilaissa näytelmätyöpajan aikana? Muodostimme kysymyksen tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteen pohjalta. Havainnoinnin aikana päätimme, että kirjaamme muistiinpanoja, joiden pohjalta voimme muodostaa tutkimuksen raportin näytelmätyöpajasta. Havainnoimme sekä näytelmiä että niiden pohjalta nousutta keskusteltua ja oppilaiden omaa pohdintaa aiheesta.

Havainnoinnin ongelmaksi voi muodostua esimerkiksi se, että havainnoija voi häiritä tilannetta tai jopa muuttaa sen kulkua. Luokkahuonetutkimuksissa on havaittu, että opettajan ja oppilaiden käyttäytyminen muuttuu tutkijan astuessa luokkahuoneeseen. Haasteellista voi olla myös tilanteen välitön tallentaminen, koska tutkija voi joutua luottamaan pelkkään muistiinsa ja kirjata havainnot myöhemmin. (Hirsjärvi ym. 2008, 208–209.) Muodostimme tutkimuskysymysten pohjalta palautelomakkeen, jotta tutkimusaineiston kerääminen ei perustuisi pelkästään oppilaiden havainnointiin näytelmä-työpajan aikana.

4.2 Näytelmien tekeminen ja keskusteleminen kiusaamisesta

Lähestyimme aihetta toiminnallisten menetelmien avulla. Järjestimme Iittalan yhtenäiskoulun 6.-luokkalaisille kahden oppitunnin pituisen hetken, jonka aikana oppilaat pääsivät tekemään näytelmiä. Näytelmätyöpaja järjestettiin yhden koulupäivän aikana. Näytelmien aiheena oli koulukiusaaminen ja kiusaaminen yleensä. Näytelmät tehtiin 4-5 hengen ryhmissä ja niiden suunnittelemiseen oli varattu aikaa noin 15–20 minuuttia. Näytelmissä oli etukäteen määritelty jokaiselle oppilaalle oma rooli ja millainen tilanne oli kyseessä. Oppilaat saivat toteuttaa näytelmän teon melko vapaasti. Rooleja pystyi tarvittaessa muokkaamaan eikä näytelmien loppuratkaisua ollut etukäteen määritelty. Aikaa näytelmän esittämiseen oli noin 5–10 minuuttia.

Kiinnitimme erityistä huomiota siihen, että näytelmien tekeminen pysyi neutraalina ja rentona. Syyllisiä ei etsitty eikä ketään tuomittu. Luokalla mahdollisesti olevia kiusattuja tilanne ei saanut ahdistaa, eikä näyttelemistilanteeseen saanut liittyä suorituspaineita. Tunnin alussa painotettiin, että tunnilla esille tulevia asioita ei myöskään käsitellä enää tunnin jälkeen ulkopuolisten kanssa. Osallistuminen oli vapaaehtoista, koska ei ollut tarkoitus saada aikaan oppilaita ahdistavaa tilannetta.

Näytelmän tekoa varten pohdimme erilaisia rooleja ja tapahtumapaikkoja, jotka oppilaiden tulisi sisällyttää näytelmiinsä. Muodostimme yhteensä neljä erilaista tapausta, joissa oli jokin paikka, tilanne sekä kiusaajan, kiusatun ja sivusta seuraajien rooleja.

Näytelmien tekemisen jälkeen oppilaat pääsivät keskustelemaan koulukiusaamisesta näytelmän pohjalta. Tarkoituksena oli, että jokainen joutuisi miettimään omalla kohdallaan, miten kohtelee muita koulumaailmassa. Näytelmien erilaiset tilanneyhteydet voisivat tapahtua oikeasti, joten nuorten tehtävänä oli miettiä, miten tilanteita voisi ennaltaehkäistä. Keskeistä oli, että oppilaat tajuaisivat, että koulukiusaaminen on heistä itsestään lähöisin olevaa toimintaa. Oppilaille oli mahdollisuus puuttua kiusaamistilanteisiin itse tai kertoa tilanteesta aikuiselle. Keskusteltavia aiheita oli muun muassa miltä tuntui olla kiusaaja tai kiusattu, miltä yleisöstä tuntui seurata tilannetta sivusta, kuinka tilanteeseen voitaisiin puuttua jne. Tuokion päätteeksi oppilailta kerättiin palautetta siitä, millaisia ajatuksia oppitunnit herättivät ja millaisena he kokivat näytelmien tekemisen.

4.3 Näytelmät ja keskusteluaiheet

Määttäsen (2013) tutkimuksessa tuotiin esiin kokemuksia Punaisen Ristin Tampereen Nuorten turvatalolla ohjatusta koulukiusaamista käsittelevästä vertaisryhmästä. Määttäsen selvitti tutkimuksessaan, kuinka seitsemäsluokkalaiset tytöt halusivat käsitellä koulukiusaamista. Tutkimuksen tuloksista käy ilmi, että tytöt halusivat käsitellä teemaa keskustelemalla ja toiminnallisilla menetelmillä. Tutkimus osoittaa, että toiminnallisten menetelmien ja keskustelemisen hyödyntäminen koulukiusaamisen ehkäisyssä ovat toivotuja keinoja. Tutkimus tukee päätöstämme hyödyntää juuri toiminnallista menetelmää ja keskustelua koulukiusaamisen ehkäisyssä.

Seuraavassa on kuvattuna näytelmä-työpajassa käytettävät näytelmät, roolitukset ja näytelmien pohjalta keskusteltavat aiheet. Näytelmät on suunniteltu niin, että ne sopivat kuudesluokkalaisille. Aiheet on valittu niin, että ne voisivat tapahtua oikeasti koulussa, vapaa-ajalla, harrastuksissa tai sosiaalisessa mediassa. Halusimme, että oppilaat tekevät näytelmät sekä tilanteesta, jossa kiusaamiseen puututaan, että tilanteesta, jossa siihen ei puututa. Tällainen vastakkainasettelu voi ehkä herätellä oppilaita miettimään, miten eri tavalla kiusaaminen voi päästä joko pahenemaan tai loppumaan.

Vapaa-ajalla ja harrastuksissa tapahtuvan kiusaamisen pohtiminen on tärkeää, koska kiusaamista tapahtuu myös koulumaailman ulkopuolella erilaisissa yhteisöissä. Halusimme yhden näytelmän käsittelevän kiusaamista myös sosiaalisessa mediassa, koska aihe on hyvin ajankohtainen ja uusi kiusaamisen muoto. Näytelmät, roolit ja tapahtumapaikat olemme itse keksineet.

Näytelmä 1 – Kiusaamiseen puuttuminen koulussa

Aleksia on kiusattu peruskoulussa jo parin vuoden ajan. Kiusaaminen ilmenee porukan ulkopuolelle jättämisenä ja Aleksin haukkumisena ja nimitteilynä. Aleksin luokkakaveri Juha on seurannut tilannetta pitkään huolestuneena ja päättää puuttua tilanteeseen.

Roolit:

- Aleks – kiusattu oppilas

- Juha – Kiusaamiseen puuttuja
- Ryhmä oppilaita, joiden porukkaan Aleksia ei ole otettu
- Luokanopettaja

Pohdittavaa:

- Millaiselta tuntui olla kiusaaja?
- Millaiselta tuntui olla kiusattu?
- Miltä tuntui puuttua tilanteeseen ja yrittää lopettaa kiusaaminen?
- Millaisia ajatuksia tilanne herätti yleisössä?

Näytelmä 2 – Kiusaamiseen ei puututa koulussa

Hanna ja Essi ovat kiusanneet viidesluokkalaista Emmiä lukuvuoden alusta asti. Kiusaaminen on juoruilua, nimittelyä, tavaroiden piilottelua ja tönimistä ruokajonossa. Jaana haluaisi puuttua kiusaamiseen, mutta ei keksi keinoja tilanteeseen puuttumiseksi vaan jää seuraamaan kiusaamista toivoen sen jossain vaiheessa loppuvan.

Roolit:

- Hanna – kiusaaja
- Essi – kiusaaja
- Emmi – kiusattu
- Jaana – haluaisi puuttua kiusaamiseen
- Luokanopettaja

Pohdittavaa:

- Millaiselta tuntui olla kiusaaja?
- Millaiselta tuntui olla kiusattu?
- Olisitko halunnut puuttua tilanteeseen? Miten?
- Millaisia ajatuksia tilanne herätti yleisössä?

Näytelmä 3 – Kiusaaminen somessa

Kiusaaminen sosiaalisessa mediassa on uusi kiusaamisen muoto, joka koskettaa erityisesti juuri nyt peruskouluiässä olevia oppilaita. Kuudesluokkalaiset Eveliina ja Tomi saavat kuvan Ellasta, muokkaavat sitä ja laittavat sen Whatsapp-ryhmään, johon kuuluu useita henkilöitä heidän luokaltaan ja muutamia myös sen ulkopuolelta. Kuvan levittämiseen ei pyydetä lupaa Ellalta. Miten tilanne etenee?

Roolit:

- Eveliina – kiusaaja
- Tomi – kiusaaja
- Ella – kiusattu
- Kuudesluokkalaisia

Pohdittavaa:

- Miten kiusaamistilanne olisi voitu välttää?

- Miltä tuntui olla kiusattu?
- Millaisia riskejä liittyy materiaalin julkaisemiseen netissä?
- Kysytkö koskaan lupaa muilta, jos julkaiset somessa kuvan, jossa on muitakin itsesi lisäksi? Pitäisikö?

Näytelmä 4 - Harrastuksessa kiusaaminen

Simo harrastaa jalkapalloa. Samassa joukkueessa pelaa myös Juho ja Elmeri. Juho on mielestään joukkueen paras pelaaja. Hän haukkuu Simoa huonoksi pelaajaksi ja kehuskelee omilla taidoillaan. Hän ei halua pallotella Simon kanssa ja haluaa, että Simo on peleissä aina vaihtopenkillä. Elmeri kannustaa Simoa, sillä Simo on hänen mielestään yksi joukkueen parhaista pelaajista. Elmeri yrittää saada myös Juhon huomaamaan tämä. Miten tilanne etenee?

Roolit:

- Simo – kiusattu
- Juho – kiusaaja
- Elmeri – kiusaamiseen puuttuja
- Valmentaja
- Simon isä

Pohdittavaa:

- Voiko menestyä harrastuksessa ja samalla kannustaa muita?
- Millainen on reilu pelikaveri?
- Oletko kiusannut toista harrastuksen takia?
- Kenen pitäisi puuttua kiusaamiseen harrastuksessa?

Näytelmä 5 – Kiusaaminen vapaa-ajalla

Netta on kävelemässä koulusta kotiin. Paikalle tulevat Tero ja Miina. He ovat kiusanneet Nettaa jo aikaisemmin koulussa ja jatkavat nyt. He ottavat Netan repun ja tyhjentävät sen ojaan. Kiusaajat poistuvat paikalta. Netta kerää tavaransa ja jatkaa matkaa kotiin allapäin. Kotona Netan äiti ihmettelee Netan käytöstä. Lopulta Netta paljastaa kiusaamisen vanhemmilleen. Miten tilanne jatkuu?

Roolit:

- Netta – Kiusattu
- Tero – Kiusaaja
- Miina – Kiusaaja
- Netan äiti
- Opettaja

Pohdittavaa:

- Miten kiusaaminen saadaan loppumaan?
- Tekikö Netta oikein kertoessaan? Uskaltaisitko itse kertoa?
- Miksihän Nettaa kiusattiin?

5 OPINNÄYTETYÖRAPORTTI

Seuraavassa luvussa kuvaamme, kuinka toteutimme näytelmätyöpajan, millaisia ajatuksia näytelmät ja niiden kiusaamistilanteet herättivät oppilaisissa sekä mitkä asiat työpajassa onnistuivat hyvin ja mitä ehkä tekisimme toisin. Lopuksi käsittelemme oppilailta ja opettajalta saatua palautetta näytelmätyöpajasta sekä opinnäytetyöprosessin aikataulutusta.

5.1 Näytelmätyöpajan toteutus

Olimme opettajaan yhteydessä sähköpostitse ja sovimme ajankohdan näytelmätyöpajojen toteuttamisesta koululla. Opettaja oli ollut yhteydessä oppilaiden vanhempiin oppilashallinto-ohjelma Wilman kautta ja kertonut tällaisen toiminnallisen työpajan olevan tulossa. Opettaja allekirjoitti suostumuslomakkeen luokan osallistumisesta näytelmätyöpajaan.

Valitsimme työmme toiminnalliseksi menetelmäksi näytelmien teon, sillä ajattelimme saavamme siihen oppilaat helposti mukaan ja innostumaan menetelmästä. Näytelmien teko oli oppilaille hyvin mieleinen tapa käsitellä aihetta. Näytelmien teko herätti myös tuntien jälkeen keskustelua oppilaiden kesken.

Aluksi seurasimme luokkaa yhden oppitunnin ajan, jonka jälkeen aloitimme oman osuutemme. Esittelimme itsemme, kerroimme opintoihimme kuuluvasta opinnäytetyöstä sekä näytelmätyöpajasta, johon oppilaat saisivat nyt osallistua. Kerroimme osallistumisen olevan vapaaehtoista, joskin toivoimme oppilaiden osallistuvan silti aktiivisesti. Oppilaat jakautuivat vapaavalintaisesti 4-5 hengenryhmiin. Annoimme jokaiselle ryhmälle valmiiksi näytelmän aiheen ja roolit helpottamaan näytelmien suunnittelua. Oppilaat saivat vapaasti muokata rooleja mieleisekseen esimerkiksi sen mukaan, oliko ryhmässä tyttöjä ja poikia oikeassa suhteessa annettuihin rooleihin. Oppilaat hajaantuivat suunnittelemaan näytelmiä. Näytelmien suunnitteluun oli varattu aikaa 20 minuuttia.

Näytelmien valmistuttua aloimme käydä niitä läpi näytelmä kerrallaan. Ensiksi näytimme PowerPoint-esityksen avulla seinätaululta koko luokalle näytelmän aiheen ja roolit sekä kysymykset, joita näytelmän aikana voisi pohtia. Tämän jälkeen ryhmä esitti näytelmänsä ja kävimme siitä keskustelua luokan kesken. Ajoittain oppilaat vastasivat kysymyksiin aktiivisesti ja välillä kommentointi oli vähäisempää. Aluksi opettaja avusti meitä oppilaiden kanssa keskustelussa ja kysymysten asettelussa, jotta oppilaat uskaltivat aktiivisemmin vastata.

5.2 Millaisia ajatuksia kiusaaminen herätti oppilaisissa?

Havainnointikysymyksemme oli, millaisia ajatuksia kiusaaminen herätti oppilaisissa näytelmätyöpajan aikana? Näytelmät herättivät muun muassa seuraavia ajatuksia: ”tuntui pahalta olla kiusaaja”, ”tilanteeseen tuntui hyvältä puuttua” ja ”tuntui huonolta kiusata”. Monet oppilaat kokivat, ettei

ollut reilua joutua kiusatuksi. Näytelmien jälkeen ajatuksia herätti mm. kiusaamisen fyysisyys ja opettajan puuttumattomuus kiusaamiseen.

Huomasimme, että varsinkin sosiaaliseen mediaan liittyvä kiusaamisnäytelmä herätti ajatuksia ajankohtaisuudellaan. Suurin osa luokasta oli kohdannut kiusaamista sosiaalisessa mediassa. Keskustelimme oppilaiden kanssa sosiaalisen median vaaroista. Oppilaat kokivat, että kiusaamiseen on vaikea puuttua, koska siihen ei uskalla puuttua. Heidän mielestään kiusaamiseen on helpompi puuttua, jos se kohdistuu kaveriin.

Keskustelimme oppilaiden kanssa syistä, jotka voivat johtaa kiusaamiseen. Aihe herätti paljon ajatuksia oppilaiden keskuudessa. Oppilaat mainitsivat kiusaamisen syiksi esimerkiksi kiusaajan oman pahan olon, kateuden toista oppilasta kohtaan, kiusattavan oppilaan erilaisuuden suhteessa muuhun ryhmään, kiusaajan yrityksen olla niin sanotusti cool, riidat oppilaiden välillä sekä yrityksen tehdä vaikutus toiseen oppilaaseen.

5.3 Työpajan onnistumiset ja parannusehdotukset

Mielestämme työpaja onnistui hyvin. Oppilaat pitivät näytelmien teosta ja saimme kohtalaisen hyvin myös keskustelua aikaiseksi. Kaikki oppilaat halusivat osallistua työpajaan. Tunnelma työpajan aikana oli rento ja oppilaat saivat aikaiseksi erinomaisia näytelmiä. Suurin osa ryhmistä oli valinnut tyyliuunnaksi komedian, mutta myös draamaa nähtiin.

Poikaryhmillä oli jonkin verran riskiä, että tilanne menisi osin pelleilyksi, mutta mielestämme opettajan avustuksella vältimme tämän hyvin. Mainitsimme työpajan alussa, että työpajan aikana on kunnioitettava sekä toisia näyttelijöitä että yleisöä. Oppilaat olivat hyvin itse muokanneet valmiiksi antamiemme näytelmien aiheita ja roolituksia. Oma mielikuvitusta ja kekseliäisyyttä oli käytetty todella hienosti.

Olisimme itse voineet vielä paremmin suunnitella näytelmien jälkeen kysyttäviä kysymyksiä. Opettaja auttoi meitä suureksi osaksi keskustelun syntymisessä varsinkin näytelmätyöpajan aluksi. Kaikki oppilaat eivät uskaltaneet välttämättä kovin avoimesti kertoa tuntemuksistaan, mikä oli odotettavissakin. Jotkut halusivat miettiä asioita hiljaa ja toiset oppilaat taas kertoivat puheliaasti ja avoimesti ajatuksiaan. Emme olleet oppilaille entuudestaan tuttuja henkilöitä, joten oli luonnollista, että aluksi oppilailta vaati enemmän rohkeutta kertoa ajatuksiaan ääneen. Työpajan loppua kohti keskustelua syntyi enemmän.

Työpajan aikana olisi voinut myös hyödyntää esimerkiksi näytelmärekvisiittaa. Aikaa oli kuitenkin käytettävissä rajallisesti, joten emme voineet hyödyntää valoja, ääniä tai puvustukseen liittyviä elementtejä. Luokkahuone tilana asetti toki myös omat rajoituksensa.

5.4 Oppilailta ja opettajalta saatu palaute työpajasta

Halusimme kerätä oppilailta kirjallisen palautteen näytelmätyöpajasta. Muodostimme tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteen pohjalta palautelomakkeen, johon oppilaat saivat vastata nimettöminä. Näin saisimme palautetta kaikilta oppilailta. Suullisesti kysymällä emme olisi saaneet yhtä hyvää kokonaiskuvaa oppilaiden mielipiteistä. Luokanopettajaa haastatelimme suullisesti näytelmätyöpajan päätteeksi.

Peilasimme työmme tavoitteisiin pääsyä palautelomakkeilla saatujen vastausten avulla. Lähes kaikki oppilaat pitivät näytelmien tekemistä mukavana oppimiskokemuksena. Oppilaat olivat keskimäärin lähes samaa mieltä, että näytelmien avulla he oppivat, kuinka voivat itse puuttua kiusaamiseen. Palautteiden perusteella näytelmien tekeminen ja niistä keskusteleminen sai oppilaat pohtimaan millaisia seurauksia kiusaamisella voi olla.

Näytelmien teon päätteeksi keräsimme opettajalta suullista palautetta näytelmien teon onnistumisesta. Opettaja kertoi, että ainakin näytelmien teko oli hyvin mieleinen keino oppilaille käsitellä aihetta. Monet oppilaat olivat innoissaan jo odottaneet milloin tehdään näytelmiä. Opettaja piti näytelmätyöpajaa onnistuneena.

5.5 Aikataulu

Aloitimme opinnäytetyömme tekemisen syyskuussa 2015 valitsemalla työmme aiheen, jota oli ehdotettu opinnäytetyön aiheeksi Iittalan yhtenäiskoululta. Otimme yhteyttä Iittalan yhtenäiskoululle joulukuussa 2015. Alkukevään aikana kirjoitimme teoriaosuuden työhömmme. Lisäksi suunnitelimme valmiiksi näytelmien aiheet ja työpajan käytännön toteutukseen liittyviä asioita.

Tutkimusluvan saimme maaliskuussa 2016 ja toteutimme näytelmätyöpajan huhtikuussa 2016. Opinnäytetyöraportin kirjoitimme loppuun kevään aikana. Tavoitteemme oli saada työ valmiiksi viimeistään kesäkuussa 2016 siinä myös onnistuen. Valmiin työmme tulokset esitimme opinnäytetyöseminaarissa toukokuussa 2016.

6 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Seuraavassa luvussa käymme läpi tekemämme tutkimukseen liittyviä luotettavuuteen ja eettisyyteen liittyviä asioita. Tutkimuksen tekemiseen liittyviä asioita eettisiä kysymyksiä, jotka tutkijan tulee huomioida. Tutkimusaiheen valitseminen on ensimmäinen eettinen ratkaisu (Tuomi & Sarajärvi 2009, 129). Tutkimuksemme käsittelee koulukiusaamista ja sen ennaltaehkäisyä. Koulukiusaamiseen liittyvät kokemukset voivat olla hyvin henkilökohtaisia ja arkaluonteisia. Tutkijan rooleissamme emme halunneet nostaa esiin oppilaiden omia kokemuksia kiusatuksi tulemisesta. Näytelmätyöpajan aikana

keskustelimme oppilaiden kanssa siitä, millaista kiusaamista he ovat nähneet.

Eettisyyden periaatteeseen kuuluu, että osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja osallistujilla on oikeus kieltäytyä tai keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Tutkimustietojen on myös pysyttävä luottamuksellisina, joten tutkimuksen yhteydessä saatuja tietoja ei tule paljastaa ulkopuolisille. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.) Tutkimukseen osallistuneet oppilaat pysyvät koko tutkimusprosessin ajan anonyymeinä. Heille kerrottiin, että heistä tehtyjä havaintoja käytetään vain kyseisin tutkimuksen tekemiseen. Palautelomakkeilla kerättyä aineistoa ei myöskään luovutettu ulkopuolisille, eikä aineistoa käytetty muihin tarkoituksiin. Tutkimuksen jälkeen saatu aineisto hävitettiin asianmukaisesti.

Tutkittavien suojaan kuuluu myös se, että tutkijan on kerrottava tutkimukseen osallistuville tarvittava informaatio, selvitettävä heille tutkimuksen tavoitteet, menetelmät sekä myös mahdolliset riskit (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131). Ennen näytelmätuokion alkua kerroimme osallistujille tutkimuksesta ja siihen osallistumisesta.

Eettisesti hyvää tieteellistä käytäntöä on se, että tutkimus on suunniteltu ja raportoitu yksityiskohtaisesti. Tutkimustulokset on myös oltava siirrettävissä. Tutkimuksen konteksti on kuvattava huolellisesti, jotta tutkimustulokset on mahdollista siirtää vastaavanlaiseen ulkopuoliseen kontekstiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 133, 138.) Kuvasimme ja raportoimme tarkasti tutkimuksen eri vaiheet. Kuvasimme tutkimuksen etenemisen siihen mitään lisäämättä tai pois jättämättä. Kuvailimme tutkimusprosessin niin tarkasti, että tutkimus on vahvistettavissa tai toistettavissa.

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että tutkija noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja, ottaa huomioon muiden tutkijoiden työt ja saavutukset asianmukaisella tavalla sekä soveltavaa tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmissä tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisuutta ja eettistä kestävyyttä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132.) Hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaisesti noudatimme tutkimuksen tekemisessä rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta, tarkkuutta ja avoimuutta kaikissa tutkimuksen vaiheissa. Kunnioitimme myös muiden tutkijoiden työtä ja annoimme niille kuuluvan arvon ja merkityksen tutkimuksessamme.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuuteen liitetään totuus, objektiivisuus, tutkijan puolueettomuus sekä tutkimuksessa tehtyjen havaintojen luotettavuus. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan on jatkuvasti pohdittava tekemiään ratkaisuja ja tekemänsä työn luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 134–137.) Noudatamme työssämme luotettavuuden kriteeriä, sillä olemme kuvanneet opinnäytetyöraportin yksityiskohtaisesti, jotta lukija voi saada luotettavan kuvan tutkimuksestamme. Valitessamme lähteitä pyrimme käyttämään uusia lähteitä lähdekriittisyyden ja lähteiden kelpoisuuden huomioon ottaen. Käytämme työssämme joitakin melko vanhoja lähteitä, mutta tiedämme lähteiden olevan edelleen hyviä.

7 POHDINTA

Tässä luvussa pohdimme vielä opinnäytetyöprosessia, oppimiskokemuksia sekä ammatillista kehittymistämme opinnäytetyöprosessin myötä. Tutkimuksen tarkoituksena oli ennaltaehkäistä kiusaamista Iittalan yhtenäiskoulussa ja puuttua siihen ryhmätoiminnan kautta. Tutkimuksen tavoitteena oli vähentää koulukiusaamista Iittalan yhtenäiskoulussa ja saada nuoret miettimään aihetta. Tavoitteena oli myös kehittää omia ohjaustaitojamme kiusaamisen estäjinä työssämme terveydenhoitajina ja kehittää omia taitojamme toimia nuorten kanssa.

7.1 Opinnäytetyöprosessin pohdinta ja oppimiskokemukset

Olemme molemmat tehneet opinnäytetyön sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkinnon yhteydessä. Opimme kuitenkin uusia asioita tutkimuksen teosta tämänkin opinnäytetyöprosessin aikana, koska kummallakaan ei ollut aiempaa kokemusta toiminnallisen opinnäytetyön tekemisestä. Näytelmiä kirjoittaessa tuli koko ajan huomioida näytelmien aiheet ja roolitukset kuudesluokkalaisten ikätasolle sopiviksi. Aiheiden tuli olla kuudesluokkalaistutuille tuttuja ja roolien helposti omaksuttavia. Oli myös varauduttava siihen, että osa luokasta ei mahdollisesti olisi halunnutkaan näytellä.

Palautelomakkeet toimivat hyvin tiedonkeruumenetelmänä sen lisäksi, että teimme näytelmätyöpajan aikana havaintoja. Palautelomakkeiden avulla pystyimme muodostamaan hyvän kokonaiskuvan siitä, millaisena oppilaat olivat kokeneet työpajan ja siitä, että olimme saavuttaneet työmme tarkoituksen ja tavoitteet. Työpajan aikana tehty havainnointi ja muistiinpanot auttoivat opinnäytetyöraportin kirjoittamisessa. Ennen työpajaa muodostimme havainnointikysymyksen, joka taas auttoi havainnoimaan työpajan aikana oikeita asioita.

7.2 Ammatillinen edistyminen

Tutkimuksen tavoitteena oli kehittää omia ohjaustaitojamme kiusaamisen estäjinä työssämme terveydenhoitajina sekä kehittää omia taitojamme toimia nuorten kanssa. Saimme näytelmien teon aikana käsityksen tämän ikäisten oppilaiden käytöksestä ja vuorovaikutuksesta ryhmätilanteissa sekä oppilaiden moraalisen kehityksestä. Ryhmätilanteissa saattoi huomata, kuinka kuudesluokkalaisten kykenivät pohtimaan kiusaamistilanteisiin liittyviä syy-seuraus-suhteita sekä oikeita ja vääriä toimintatapoja. Näytelmätyöpaja kehitti myös omia ohjaustaitojamme ja saimme lisää osaamista toimia terveydenhoitajina tämän ikäisten oppilaiden kanssa.

Tutkimuksen aikana opimme paljon itse. Opimme projektin suunnittelun ja toteutuksen tekemisestä sekä oman työmme arvioimisesta. Opimme yhteistyötaitoja toimimalla sekä työparina että yhteistyössä koulun eri edustajien kanssa. Ohjaustaitomme kehittyivät ja hyödynimme siitä varmasti tulevaisuudessa terveydenhoitajina.

LÄHTEET

- Hamarus, P. 2008. Koulukiusaaminen – Huomaa, puutu, ehkäise. Helsinki: Kirjapaja.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Holmberg-Kalenius, T. 2008. Elämää koulukiusaamisen jälkeen. Jyväskylä: Gummerus.
- Järvenoja, M. 2012. Koulukiusaaminen – koulutus koulukiusaamisen ehkäisemiseksi. Centria ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 14.12.2015. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51153/jarvenoja_marko.pdf?sequence=1
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- McLeod, S. 2013. Kohlberg. Artikkel. Www-dokumentti. Viitattu 1.5.2016 <http://www.simplypsychology.org/kohlberg.html>
- Määttänen, M. 2013. Koulukiusaamiseen puuttuminen. Hämeen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 14.12.2015. http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/81375/Maattanen_Marika.pdf?sequence=1
- Rauhämäki, R. & Shemeikka, N. 2013. Toiminnallisuus tukena – kiusaamiseen vaikuttaminen 7.luokalla. Saimaan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 14.12.2015 https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/68926/Rauhamaeki_Riina_Shemeikka_Netta.pdf?sequence=1
- Suomen perustuslaki nro 11.6.1999/731. Viitattu 1.4.2016 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Suomen rikoslaki nro 19.12.1889/39. Viitattu 1.4.2016 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

PALAUTELOMAKE

Pyydämme Sinua vielä täyttämään tämän palautelomakkeen.

Voit vastata nimettömänä.

Näytelmien tekeminen oli mukava oppimiskokemus:

Täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 Täysin samaa mieltä

Näytelmien avulla opin, kuinka voin itse puuttua kiusaamiseen:

Täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 Täysin samaa mieltä

Näytelmien tekeminen ja niistä keskusteleminen sai pohtimaan, millaisia seurauksia kiusaamisella voi olla:

Täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 Täysin samaa mieltä

Kiitos osallistumisestasi!